

lig ikke har noget Kjendskab til — at disse 5,000 Kr. skulde, som Ministeren mener, gaa tabt, og at de ingen Nytte vilde være til for Hr. Drøhjes Krudtfabrikation, saa forekommer det mig dog, at de Maskiner og de forskellige Ting, som benyttes af ham til Fabrikationen af Krudt, dog altid maa have deres Værdi, og jeg kan derfor ingenlunde dele den Ansættelse, at den Sum skulde være tabt — naturligvis, saa længe man har Brug for Krudt. Der er jo ikke Noget til Hinder for, at Regjeringen med Tiden, efter den høitærede Ministers egen Udtalelse, kan afskjøbe Hr. Drøhjes Donse Fabrik og saaledes altsaa komme i Besiddelse af de to Fabriker, som Ministeren mener kunde være til Gavn for Fabrikationen. Jeg veed ikke, jeg længe har hørt en saa stærkt Modsigelse som den, der idag kom fra den høitærede Minister, naar man ser — saaledes som den ærede Forslagsstiller har udviklet for os — hvorledes den høitærede Minister stillede sig ifjor, og hvorledes han stiller sig iaar. Det er en ganske mærkelig Udtalelse saa kort Tid efter, at, fordi der overgaa Manden en Ulykke, saa skulde der ingen Anledning være til mere at benytte hans Tjeneste, og saa er det først, at man kommer til det Resultat, at hans Fabrik egentlig ingen Betydning har. Denne Opfattelse kan jeg ikke dele. Jeg vil stemme for dette Endringsforslag til dels af humane Hensyn, men særlig, fordi jeg ikke kan indse, at disse Penge ville være tabte, og fordi jeg ikke ønsker, at Regjeringen her skal være i Besiddelse af et Monopol. Hvis det virkelig skulde vise sig, at Krudtfabrikationen fordrede større Fabriker end tidligere, saa vil der ikke være Noget i Veien for, at Regjeringen med Tiden kan gaa ind paa en Forretning med Donse Krudtfabriker, og paa den Maade kan altsaa den høitærede Minister faae sit Ønske opfyldt at faae to Krudtværker og saaledes faae det nødvendige Krudt fabrikeret her.

Clausen: Jeg vil ogsaa gjerne anbefale det Endringsforslag, der er stillet af det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds. Skulde jeg have Noget at indvende derimod, skulde det være, at Summen efter min Mening er sat for lavt. Skjøndt jeg i de fleste Spørgsmaal deler Mening med den ærede Ordsvører, kan jeg det ikke i dette Spørgsmaal, idet jeg tror, han her gaar ud fra en feil Forudsætning, naar han mener, at dette Spørgsmaals Afgjørelse vil afgjøre, hvorvidt Donse Krudtværk skal bestaa for Fremtiden eller ikke. Han synes nemlig at mene, at Donse Krudtværk ikke er opført, men skal opføres; men Sagen er jo den, at Donse Krudtværk ikke skal opføres, men Alt

er opført, det gjælder kun om at støtte Manden i hans Virksomhed. Nu kunde det derimod tænkes muligt, at, dersom man ikke gav Fabrikanten denne Understøttelse, man da foregreb Spørgsmaalets Afgjørelse paa den Maade, at det blev ham umuligt at fortsætte, saa at vi for Fremtiden kun fik eet Krudtværk. Det er en Afgjørelse, man fra alle Sider har været enig om ikke at træffe nu, men man vil tage dette Spørgsmaal under nærmere Overveielse. Den høitærede Minister ndtalte sin varme Sympathi for Fabrikanten, og at han gerne vilde tilstaa ham Understøttelse, men først, naar Alt var ødelagt; først da, mente Ministeren, at det var rigtigst at træde til; men hertil vil jeg sige: Det er en Betragtning, jeg ikke kan dele. Den, der hjælper i Tide, hjælper to Gange, og kan man ved at hjælpe i Tide, holde en Mand ved sin Forretning og lade ham fortsætte sin Virksomhed, synes jeg, at man har dobbelt Glæde ved at understøtte ham. Jeg forstaa heller ikke, hvorledes den høitærede Minister nu er kommen til de store Betænklichkeiten ved Spørgsmaalet om, hvorvidt Værket vil kunne fabricere prismatisk Krudt efter de Fordringer, man maa stille til den Slags Krudt, eftersom han for et Mars Tid siden har været fuldstændig af den Mening, at man der kunde fabricere saadant Krudt, og der synes, saaledes som den ærede sidste Taler gjorde opmærksom paa, at være en Modsigelse i dette. Da dette Forslag ikke foregriber Noget i Rigsdagens Stilling til Spørgsmaalet om de to Krudtværker for Fremtiden, vil jeg meget anbefale at støtte det, og jeg skal henvise til, at, hvad man gjør her, er kun, hvad man meget ofte gjør. For nylig have vi givet en Understøttelse til en ved Døden afgaaet Embedsmands Familie — jeg sigter her til den Bevilling, vi gavede til Fyringenieur Groves Familie — Manden var anset for at have været en dygtig Embedsmand, man var glad ved hans Virksomhed i Statens Tjeneste og bevilgede 4,000 Kr. til hans Efterladte. Men her staa der en Mand, som ogsaa i en lang Aarrække har virket i Statens Tjeneste. Der er overgaaet ham en stor Ulykke, og jeg synes, at, hvad, man vil gjøre her, kun er tilsvarende til hvad man har gjort saa ofte i lignende Forhold. Jeg skal derfor meget anbefale, at man følger det ærede Medlem i hans Endringsforslag.

Thomsen: Jeg er enig med den høitærede Minister deri, at han alene bærer Ansvaret for, hvor han bestiller og kjøber det Krudt, som skal anvendes til Flaaden. Det er et Forhold, som vi ikke bør blande os i; det